

У априлу ове године осам наших НВО упутило је јавни протест следеће садржине. «Најоштрије осуђујемо јучерашњи напад хулигана на младића З. Ђ. на Ћалијама, који је претучен и запаљен након што је дао негативан одговор на питање “да ли пости?”.

Овај напад резултат је неодговорне политике националистичких елита у Србији, премијера Војислава Коштунице као и дела власти који га подржава. Некритички однос горе поменутих према Српској православној цркви креирао је атмосферу линча према свима који не припадају доминантној конфесији. Дугогодишњи језик линча који је долазио од стране црквених поглавара а који је подржан од њихових идеолошких поданика и радника на терену – резултирао је физичком елиминацијом свих неподобних. Захтевамо од представника државних институција, посебно оних који се јавно декларишу као верници, као и од Српске православне цркве да осуде насиље које се спроводи у име вере, како га својим ћутањем не би легитимисале». [\(2\)](#)

Овај апел потписали су: Центар за мир и демократију, Центар за унапређење правних студија, Хелсиншки одбор за људска права, Иницијатива младих за људска права, Београдски центар за људска права, Комитет правника за људска права и Queeria центар. Најзабавније у случају овог протеста јесте што је у изворној вести о догађају лепо писало: «Незванично се прича да младић познаје своје нападаче и да се те вечери свађао с њима због новца који им дугује, наводно због дроге. Како није имао новац да им плати узету робу, они су га у знак упозорења претукли. (...)Младић је те вечери кренуо кући када га је пресрела група хулигана и питала да ли „пости“, што се, наводе у полицији, користи у жаргону када се неко одвикава од дроге. Када је Зоран одговорио одрично, почели су да га ударају и поломили му два ребра» (Блиц, 24. април 2008). [\(3\)](#)

Дакле, један бизаран догађај из наркоманског миљеа дрском лескичком манипулацијом транспонован је у злочин «националистичких елита у Србији», «премијера Војислава Коштунице», «Српске православне цркве» и «оних који се јавно декларишу као верници». Разни комитети за људска права у Бриселу и Вашингтону добили су још један доказ да Србијом крстаре клерофашистичке хорде и пребијају свакога за кога утврде да није довољно добар верник. На основу овога ће вероватно настати још један негативни извештај о стању људских права у Србији. А НВО које се тиме баве добиће још по један грант од 100.000 долара за наставак «мониторинга» по Србији.

Исте ове НВО, појачане са још 16 других, објавиле су, 1. октобра, саопштење у коме се осуђује «вандалски напад на Хелсиншки одбор за људска права од стране насилничке групе која себе назива Покрет 1389» [\(4\)](#). Тај напад је, према овим НВО, произашао из «медијске харанге против Соње Бисерко, а поводом извештаја Хелсиншког одбора за

2007. годину», са циљем «да се преко застрашивања Соње Бисерко, застраше сви они који се сећају и који желе да обелодане чињенице и захтевају одговорност за злочине почињене у име свих нас током 1990тих, јер је напад на њу покушај да се заташкају чињенице које су изнесене у Извештају». Протестујући против «вандалског напада», представници ових НВО «захтевају од државних органа (...)да коначно почну да примењују одредбе које се односе на забрану рада и деловања оних организација које у свом раду промовишу идеје мржње, дискриминације, расизма и свих других облика нетолеранције и мржње».

Тај «вандалски напад» осудио је и ЛДП својим саопштењем дан раније. У њему се «позивају државни органи да хитно предузму мере против групе насилника који су у уторак упали у просторије Хелсиншког комитета претећи Соњи Бисерко» (5). У саопштењу ЛДП се још каже да «већ месецима београдским улицама терор шири група од неколико десетина присталица Радована Караџића који су данас извођење неуспешних перформанса претворили у отворено физичко насиље». «Хелсиншки комитет», каже ЛДП, «није напала група обичних залуђеника. Ово су учинили људи који осећају да се на њихово противзаконито понашање и екстремистичке организације којима припадају у делу друштва гледа са толеранцијом. Соњу Бисерко су издајницом и лидерком „тајног друштва“ у протеклих недељу дана прогласили медији, многи професори Правног факултета и њихов декан и бројни политичари који своју трагичну неспособност прикривају позивом на насиље и ловом на издајнике». Зато ЛДП позива «све парламентарне странке, медије и институције да (...)овај моменат искористе за снажну акцију сузбијања сваког облика екстремистичког и насилничког организовања и понашања».

Насимптоматичније, као и увек, било је извештавање Б92. Они су, 30. септембра, објавили вест да је «око 90 припадника Покрета 1389. оставило на вратима стамбене зграде, у којој су просторије Одбора, кукасти крст од картона, и други промотивни материјал» (6). Кукасти крст, дакле, није била симболичка порука ХОПС-у да његов захтев за чишћење јавности и универзитета од неподобних личности подсећа на фашизам. Не, по Б92 реч о «промотивном материјалу» Покрета 1389. А за оне чији је промотивни материјал кукасти крст зна се ко су, шта су и какве санкције треба да им уследе.

Занимљиво је, међутим, да се из вести Б92 ипак види да су демонстранти само дошли «до врата стамбене зграде, у којој су просторије Одбора», уз напомену да су «јаке снаге полиције обезбеђивале скуп, па инцидената није ни било». Да никаквих изгреда није било каже и извештач листа «Данас» (7). У чланку се каже да је «стотинак припадника Српског народног покрета 1389. јуче прошетало од Трга републике до просторија Хелсиншког одбора за људска права како би председници Одбора Соњи Бисерко предало протестно писмо, кукасти крст и карту Србије и тако показали да „они нису нацисти и да је Косово и даље део Србије“». «Узвikuјући „Косово је Србија, не треба нам Унија“», наставља извештач, «уз салве звиждука, демонстранти су позивали Бисерко да изађе и прими „поклон“, али ни она нити било ко други из Хелсиншког одбора није

одговорио на позив». «Протест је трајао мање од сат времена, а инцидент није било», завршава се ова вест у листу «Данас».

Дакле, тај «вандалски напад» на просторије ХОПС-а «од стране насилничке групе» (24 НВО), односно «упад групе насилника у просторије Хелсиншког комитета», уз «претње Соњи Бисерко» и «отворено физичко насиље» (ЛДП) био је, заправо само протестна шетња до улазних врата зграде у којој се налази ХОПС, звиждуци и остављање симболичке поруке. Никакво насиље се није догодило, никакав «упад» у туђе просторије, никакав «вандализам». Догодило се оно што је у Београду убичајено, још од 1990: симболички протест («политички перформанс») демонстраната испред неке установе или организације.

Подсетићу само колико је таквих «перформанса» било током зимских шетњи 1996/7. Када је, усред бурних дешавања, затворена зграда Скупштине «због дезинсекције и дератизације», протестници су по згради Скупштине цртали бубашвабе и мишеве, а онда бацали брашно (које је симболизовало отров) на цртеже. Не сећам се да се ико тада жалио да је реч о «вандалском нападу отровом на Скупштину Србије» и тражио оштре мере против «насилника». Такође, демонстранти су до врата «Политике», «Борбе» и других гласила доносили фењере, свеће и ручне лампе, како би «скинули мрак са очију» новинара и уредника. И нико, опет, то није проглашавао «фашистичким упадима у туђе просторије» и «вандализмом». Исто тако, испред зграде СПС-а је за Нову годину сађена јелка, као симболичка безродна «српска шљива», испред зграде Председништва Србије остављена је погача за Слободана Милошевића као «српског домаћина», испред Уставног суда је остављен по примерак Устава за судије «да се подсети Устава и закона», на улазу у крај где је живео Милошевић постављен је натпис «забрањени град», итд [\(8\)](#). Велики медији, под владином контролом, такве акције су углавном прећуткивали. Али, у њима те конкретне акције нису приказиване као «вандалско» упадање у туђе просторије и «отворено физичко насиље» према неистомишљеницима.

Такође, током деведесетих година, актери «политичких перформанса» свашта су остављали испред зграда установа и организација против којих су протестовали: усмрдела јаја, разбијене телевизоре, заклане свиње, фалусе, цигле и томе слично [\(9\)](#). Ипак, тешко да се може наћи и један тадашњи медиј који је објавио да су протестници оставили свој «промотивни материјал». Заиста се не сећам да су, у било које медију, демонстранти били изједначени са садржајем остављене симболичке поруке и тако легитимисани као кољачи или фашисти.

Оно што се, међутим, данас дешава јесте комбинација медијског прећуткивања,

манипулације и огољених лажи. Управо они који по Србији састављају спискове неподобних професора, смењују редакције, одбијају да напишу и реч о протестима који им се недељама одигравају пред носом, управо они који захтевају све нове и нове мере репресије, они који отворено оспоравају Устав, подржавају сваки сецесионистички акт, прете «шпанским ломачама», «гвозденим метлама» и чиме још све не, дакле, ти исти вербални, ментални и институционални насилници, као по некој команди, одједном навлаче јагњеће рухо и почињу да запомажу: «Упомоћ! Јадни ми! Погибосмо од фашиста!».

Али, одавно је већ јасно да читава њихова политичка стратегија почива на изједначавању сваког патриотизма са национализмом, и национализма са фашизмом, као и на захтеву за «превентивним ударом» (читај: за репресијом и елиминацијом) усмереним против имагинарних «фашиста». Управо тај исти механизам оправдавања репресије користили су прави тоталитаристи. Као што каже Ернст Блох, нацисти су били мајстори «клеветничке лажи». Код ње, «успех лежи у томе да се оно што је човек сам учинио или планирао пребаци на непријатеља(...) 'Јевреји се према есесовцима понашају дрско и безобзирно', стога понашање есесоваца, иначе пуно обзира, даје себи одушка тек на Јеврејима; Комунисти у свом програму имају мучилишта, концентрационе логоре, отмицу жена и деце као таоце; стога и нацисти морају да подижу мучилишта, затварају жене и децу као таоце, граде концентрационе логоре, како у Немачкој не би било мучења, одвођења таоца, концентрационих логора». [\(10\)](#)

Ту клеветничку, а заправо самопројектујућу црту нацистичке пропаганде одлично је уочио и Ерих Фром: «Добар део те пропаганде сачињавају хотимичне, свесне лажи. Делимично, међутим, она поседује исту емоционалну 'искреност' коју имају параноидне оптужбе. Те оптужбе увек функционишу као човекова одбрана од разоткривања његовог властитог садизма или рушилаштва. Оне се држе обрасца: управо ти имаш садистичку намеру; ја сам стога невин» [\(11\)](#). Наши насилници и мучитељи, дакле, као да се спремају на још једну акцију «денационализације» и «денацификације» Србије, на још један талас менталног, институционалног или чак физичког насиља (као према јадном Панићу). Стога они почињу масовно да клевету своје жртве да се оне спремају да против њих употребе насиље, односно да га оне заправо већ користе! Они који безочно лажу да им «фашисти» упадају у просторије и «вандалски» се понашају, ко зна какве све идеје имају у глави?!

У склопу тога, можемо се запитати, да ли је случајно да, баш када се слободна јавност коначно мобилисала у одбрану од нарастајућих ауторитарних и дезинтеграционих снага, одједном се, као бубашвабе из буцака, јављају ултрадесничарске групе, попут «Националног строја» Горана Давидовића? Одједном најављују своје маршеве, одједном почињу да глуме патриотизам, одједном почињу да позирају подигнутом руком испред камера Б92? Одједном наши мали НВО ауторитарци добијају своје личне фашисте, тако неопходне као разлог за своје постојање, као разлог за своје стипендије, као разлог за репресију над јавношћу, над универзитетом, над мишљењем... Видимо како управо ових дана ти лични фашисти наших НВО усрећитеља опет најављују некакав марш за 11. октобар. Баш као поручено да се заборави Косово, баш као поручено да се заборави изборна превара, да се заборави Војводина, да се заборави «реформа медија», да се

заборави «завршетак приватизације», да се забораве спискови професора и новинара...

И како би добро дошао, тог 11. октобра, само један разбијен прозор на згради ХОПС-а или неке друге денацификаторске установе! О, како бисмо тек онда извештавали, како бисмо тек онда издавали саопштења, како бисмо тек онда «лустрирали», «реформисали», «денацификовали»... Тај разбијен прозор, баш као и лагање, баш као и псовање, баш као и свако насиље, јесу лакмус папири разликовања нас, бранитеља слободе, и њих, бранитеља Империје. У случају оног несрећног «испосника», с почетка текста, у случају «упада вандала у просторије ХОПС-а», у случају «организоване медијске хајке на председницу ХОПС-а», тај лакмус је јасно показао ко је ко. Треба сачекати и овај 11. октобар. Не да бисмо се још једном уверили с ким имамо посла (јер, одавно смо већ све схватили). Морамо сачекати само стога како бисмо видели да ли морални пад агената цинизма и доминације има неку границу. Или је стварна граница тог моралног пада заправо – бездан.

пренесено из недељника Печат

Фусноте:

1. Печат, 9. октобар 2008.
2. <http://blog.b92.net/text/2852/>
3. <http://www.blic.co.yu/hronika.php?id=39541>
4. <http://pescanik.net/content/view/2062/171/>
5. <http://www.ldp.org.yu/info/news.jsp?id=1460>
6. <http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2008&mm=09&dd=30&>
7. http://www.danas.co.rs/vesti/hronika/dezurna/kukasti_krst_i_karta_srbije_za_sonju_biserko
8. Ове и друге акције описане су у мојој књизи Заробљена земља: Србија за владе Слободана Милошевића. Београд: Откровење (2002).
9. <http://blog.b92.net/arhiva/node/2961>
10. Bloch, Ernst (1979): Политичка мјерења. Сарајево: Свјетлост, стр. 106.
11. Fromm, Erich (1969): Бекство од слободе. Београд: Нолит, стр. 205.